

לקוטי תורה • פרשת במדבר • מאמר 17

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי כו'

וידבר אלקים את כל הדברים האלה

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/17](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/17)

1 וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי כו'. להבין מהו את כל הדברים האלה והל"ל [והוה ליה למימר] וידבר אלקים אנכי כו', אך הנה ביאור מלת האלה הוא הוראה על דבר הנראה ונגלה באתגליא.

"וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר: אנכי..." [יש להבין] מה פירוש "את כל הדברים האלה"? היה צריך לומר: "וידבר אלקים: אנכי..." אך פירוש המילה "האלה" הוא שהיא מצביעה על דבר שנראה ומתגלה בגלוי.

2 ולכך משנה תורה מתחלת אלה הדברים כי הם הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל באתגליא,

לכן משנה תורה [ספר דברים] פותח במילים "אלה הדברים", שכן אלה הם "הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל", בגלוי;

משא"כ בספרים הראשונים נאמר וידבר ה' אל משה וכתוב במשה וישמע את הקול מדבר אליו משה לבדו שמע וכל ישראל לא שמעו.

ואילו בספרים הראשונים נאמר "וידבר הוי' אל משה", ועל משה נאמר "וישמע את הקול מדבר אליו": משה לבדו שמע, וכל ישראל לא שמעו.

3 ולכן נקי' משנה תורה מלשון משנה למלך שאינה בבחי' התורה עצמה שנאמר בה וידבר ה' אל משה בבחי' העלם אלא הוא גילוי התורה אשר דבר משה אל כל ישראל,

ולכן היא נקראת משנה תורה, מלשון "משנה למלך": שכן אין היא בדרגת התורה עצמה, שעליה נאמר "וידבר ה' אל משה", בבחינת העלם; אלא היא גילוי התורה שמשה דיבר אל כל ישראל.

וכן תשבע"פ [תורה שבעל פה] הוא בחי' אתגליא שהוא גילוי התשב"כ [התורה שבכתב] שהתשבע"פ [שהתורה

שבעל פה] הוא דרך פי' וביאור המצות שהן בהעלם בתושב"כ [בתורה שבכתב]

וכך גם התורה שבעל פה היא בחינת הגילוי, שכן היא גילוי התורה שבכתב: התורה שבעל פה מפרשת ומבארת את המצוות, שהן בהעלם בתורה שבכתב.

ועל כולם הוא אומר את כל הדברים האלה. דהיינו כל בחי' אתגליא הן התשבע"פ [התורה שבעל פה] והן משנה תורה הכל נכלל בעשרת הדברות

ועל כולן נאמר "את כל הדברים האלה". כלומר, כל בחינות הגילוי — הן התורה שבעל פה והן משנה תורה — כולן נכללות בעשרת הדיברות.

(ע' [עיינן] בגמרא פ"ק [פרק קמא] דחגיגה דף ג' ע"ב גבי נתנו מרועה אחד דכתיב וידבר אלקים את כל הדברים וכן הוא ג"כ ברבות נשא פ"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] ועיינן עוד כזה ברבות כי תשא ר"פ מ"ז. יתרו ס"פ כ"ח.

(ראו בגמרא, בפרק הראשון של חגיגה, דף ג' ע"ב, בעניין "נתנו מרועה אחד", שכן כתוב "וידבר אלקים את כל הדברים"; וכן הוא גם ברבות, נשא, פרק י"ד; וראו עוד עניין דומה ברבות, כי תשא, בתחילת פרק מ"ז; יתרו, בסוף פרק כ"ח;

זח"ב [זהר חלק ב'] תרומה קל"ה סע"א [סוף עמוד א]. ועיינן עוד מענין וידבר ברבות בהר ס"פ ל"ג. נשא פ"א [פרק י"א] בתחלת הפרשה ובסופה בקהלת רבה בפסוק לכל זמן) וכולם וידבר אלקים בסיני שנתצמצם אור א"ס ב"ה בכחי אלקים מדת הצמצום בכל הדברים האלה

זוהר חלק ב, תרומה, קלה ע"א. וראו עוד בעניין "וידבר" ברבות, בהר, בסוף פרק ל"ג; נשא, פרק י"א, בתחילת הפרשה ובסופה; [וכן] בקהלת רבה, על הפסוק "לכל זמן"). וכולם הם "וידבר אלקים" בסיני: אור אין סוף ברוך הוא הצמצם בכחית אלקים, מידת הצמצום, בכל הדברים האלה;

כי מפי הגבורה שמענו (ע' [עיינן] זהר ח"ב [חלק ב'] פ"ו א' כ"ה ב' ח"ג [חלק ג'] קל"ג א' ח"ב [חלק ב'] דר"ו סע"א [סוף עמוד א]).

כי "מפי הגבורה שמענו" (ראו זוהר חלק ב, פו ע"א; כה ע"ב; חלק ג, קלג ע"א; חלק ב, רו ע"א, סוף העמוד).

והנה כלל נתינת התורה לישראל היה ברעש וקולות וברקים ולכאורה עשרת הדברות הם דברים פשוטים לא תרצח לא תנאף כו' אלא הענין הוא

והנה, נתינת התורה לישראל בכללותה הייתה ברעש, בקולות וברקים; ולכאורה עשרת הדיברות הם דברים פשוטים: "לא תרצח, לא תנאף" וכו'. אלא העניין הוא

כי תכלית נתינת התורה כדי להיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' המלוכש בתורה שהיא חכמתו ית' והוא וחכמתו א'

שתכלית נתינת התורה היא שתהיה התגלות ממשית של אור אין סוף ברוך הוא, שכפי שמורה שמו — אין לו סוף וכו', והוא מלוכש בתורה, שהיא חכמתו יתברך; והוא וחכמתו אחד,

כי הוא המדע והוא היודע כו' להיות גילוי זה למטה בדברים גשמיים דוקא. וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה.

שהרי "הוא המדע והוא היודע" וכו'; [וש] גילוי זה יהיה למטה, דווקא בדברים גשמיים. וזהו [פירוש] "וידבר אלקים את כל הדברים האלה":

כדי לאמר אנכי ה' אלקיך דהיינו להיות אנכי הוא מהותו ועצמותו ית' ממש בבחי' גילוי עד שיהי' [שיהיה] נקרא אלקיך (ועיין מענין וידבר כו' לאמר ברבות כי תשא ר"פ מ').

כדי לומר: "אנכי הוי' אלקיך"; כלומר, ש"אנכי", מהותו ועצמותו ממש יתברך, יהיה בבחינת גילוי, עד שייקרא "אלקיך". (ועיין בענין "וידבר... לאמר" במדרש רבה, כי תשא, בראש פרק 40).

אך כדי לבא למעלה ומדרגה זו צ"ל תחלה ספירת העומר ז' שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה. אך כדי להגיע למעלה ולמדרגה זו, צריכה להיות תחילה ספירת העומר: "שבעה שבועות תספור לך, מהחל חרמש בקמה".

והענין כי בקמה היינו המדות הטבעיות שמנהי"ב [שמנפש הבהמית] שהן בחי' יש כמו קמה שעומדת על עמדה וקיומה ונצבת במעמד קיום וחזק.

והענין הוא ש"קמה" מתייחסת למדות הטבעיות של נפש הבהמית, שהן בבחינת יש, כמו קמה העומדת במקומה ובקיומה, וניצבת בעמידה איתנה וחזקה.

4 וכך המדות הטבעיות הן חזקות בגוף בטבען ובתולדותן וצריך להכניען ולהשפילן בבחי' אתכפא ואתהפכא ולהניף עליהם חרמש להכריטן ולכלותן ולהפכן ממש לאין להיות ז' מדות הטבעיות שמנפש הבהמית.

וכך, המדות הטבעיות חזקות בגוף מכוח טבען ומאז לידתן; לכן יש להכניען ולהשפילן בדרך של אתכפא ואתהפכא, ולהניף עליהן חרמש כדי לקצוץ אותן, לכלותן ולהפוך אותן ממש לאין — אלו הן שבע המדות הטבעיות של הנפש הבהמית.

ז' שבועות תספור לך. שתהיינה בטלות ונכללות במדות עליונות לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן בטלין באור א"ס ממש כמ"ש לך ה' כו'.

"שבעה שבועות תספור לך": שיהיו בטלות ונכללות במדות העליונות, "לך ה' הגדולה והגבורה" וכו', שהן בטלות ממש באור אין סוף, כמו שכתוב "לך ה'" וכו'.

וז"ש [וזהו שכתוב] וכל קומה לפניך תשתחוה פי' קומה בחי' קמה תשתחוה לפניך ממש, ועי' בוח"ב [בזהר חלק ב'] תצוה קפ"ג א':

וזהו שכתוב: "וכל קומה לפניך תשתחוה"; כלומר, "קומה" — בחינת קמה — תשתחוה לפניך ממש. ועיין בזהר, חלק ב', תצוה, קפ"ג ע"א.

5 ב וביאור הדבר הנה נודע מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] שנמנו וגמרו שתלמוד גדול ממעשה ואמרו ע"פ וכל חפצים לא ישוו בה (במשלי ח' י"א) ואפי' [ואפילו] חפצי שמים.

2. ביאור העניין: ידוע מאמר חז"ל, שנמנו וגמרו כי "תלמוד גדול ממעשה"; ועל הפסוק "וכל חפצים לא ישוו בה" (משלי ח', יא) אמרו: "אפילו חפצי שמים".

ובירושלמי (פ"ק [פרק קמא] דפאה) איתא מ"ד [מאן דאמר] שאפילו לדבר אי מן התורה אין כל המצות כדאי כו', ובתלמוד הירושלמי (פרק א של פאה) מובאת דעה שאפילו לדבר אחד מן התורה אין כל המצוות שוות בערכן, וכו';

וקרוב לזה הוא ברבות נח ס"פ ל"ה ועיין בסוף קהלת רבה בפסוק ויותר שהיה קהלת חכם.

ודבר קרוב לכך נמצא במדרש רבה, נח, בסוף פרק לה; וראו גם בסוף קהלת רבה, על הפסוק "ויותר שהיה קהלת חכם".

אלא דבגמרא (פ"ק [פרק קמא] דמ"ק [דמועד קטן] ד"ט ע"ב) רמו קראי אהדדי כתיב וכל חפצים לא ישוו בה אפי' [אפילו]

אלא שבגמרא (הפרק הראשון של מועד קטן, דף ט ע"ב) הקשו פסוק על פסוק: נאמר "וכל חפצים לא ישוו בה" — אפילו

חפצי שמים וכתוב וכל חפציה לא ישוו בה דמשמע חפציה ולא חפצי שמים, ומשני כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים וכאן במצוה שא"א כו',

חפצי שמים; ואילו נאמר "וכל חפציה לא ישוו בה", ומשמע: חפציה ולא חפצי שמים. ומשיבים: כאן מדובר במצוה שאפשר לקיים באמצעות אחרים, וכאן במצוה שאי אפשר לקיים באמצעות אחרים, וכו'.

ועכ"פ [ועל כל פנים] מצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים מבטלין מפני תלמוד תורה ואפי' [ואפילו] כל המצות אינן כדאי אפי' [אפילו] לדבר אי מדברי תורה כדאיתא בירושלמי.

על כל פנים, מצוה שאפשר לקיים באמצעות אחרים נדחית מפני לימוד התורה; ואף כל המצוות אינן שוות בערכן אפילו לדבר אחד מדברי תורה, כפי שמובא בתלמוד הירושלמי.

6 ולכאורה אינו מובן הלא ת"ת [תלמוד תורה] הוא העסק בפ"י וביאור המצוה כיצד תהיה עשייתה ולמה יגדל כח ומעלת העוסק בפ"י

ולכאורה הדבר אינו מובן: הרי לימוד התורה הוא העיסוק בפירוש המצווה ובהסבר כיצד יש לקיים אותה. מדוע אפוא גדולים יותר כוחו ומעלתו של מי שעוסק בפירוש

וביאור המצוה יותר ממעשה המצוה עצמה להיות מבטלין מצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים כגון הפרשת תרומה ע"ד משל שאפשר ע"י שליח בשביל עסק התורה שיהיה לו פנאי לעסוק בהלכות תרומה ויהיה הוא עוסק בפ"י

ובהסבר המצווה ממעשה המצווה עצמו, עד שמניחים מצווה שאפשר לעשותה באמצעות אחרים, כגון הפרשת תרומה, למשל, שאפשר לעשותה באמצעות שליח, לשם העיסוק בתורה — כדי שיהיה לו פנאי לעסוק בהלכות תרומה, והוא עצמו יעסוק בפירוש

וביאור המצוה והמצוה תיעשה ע"י אחרים. אך הענין הוא כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אם אין חכמה אין יראה אם אין יראה אין חכמה.

ובהסבר המצווה, בעוד אחרים מקיימים את המצווה? אלא העניין הוא כפי שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "אם אין חכמה, אין יראה; אם אין יראה, אין חכמה".

7 וצריך להבין איך להתחיל. ויובן ענין זה בהקדים לבאר כי הנה נודע שבחיות ואור א"ס המחיה ומהוה את כל העולמות מריש כל דרגין כו'

וצריך להבין כיצד להתחיל. העניין יובן לאחר שנקדים להסביר כי, כידוע, בחיות ובאור אין סוף המחיה ומהוה את כל העולמות, מראש כל הדרגות וכו',

יש ב' בחי' הא' הוא בחי' ממלא כל עלמין להיות החיות מלוכש וממולא תוך עלמין ממש ע"י ריבוי השתלשלות בדרך עילה ועלול וצמצומים רבים וירידת המדרגות ממדרגה למדרגה.

יש שתי בחינות. הראשונה היא ממלא כל עלמין: החיות מתלבשת וממלאת ממש את העולמות, באמצעות השתלשלות מרובה בדרך של עילה ועלול, צמצומים רבים וירידת המדרגות מדרגה לדרגה.

8 ומבשרי אחזה כמו התלבשות השכל במדות ומדות במחשבה ומחשבה בדיבור שיורד ומשתלשל מדרגה אחר מדרגה עד שנעשה מחשבה דיבור ומעשה וד' חושים ראייה שמיעה כו'.

ו"מבשרי אחזה": כך הוא בהתלבשות השכל במדות, המדות במחשבה והמחשבה בדיבור, היורד ומשתלשל מדרגה לדרגה, עד שהוא נעשה מחשבה, דיבור ומעשה, וארבעת החושים — ראייה, שמיעה וכו'.

והחיות השורה במוח ולב ומלב מתפשט לכל האיברים שמקבלים לפי מזגם ותכונתם להיות זה ראש וזה רגל כו'.

וכן החיות השורה במוח ובלב, ומהלב מתפשטת לכל האיברים, המקבלים אותה לפי מזגם ותכונתם, כך שזה נעשה ראש וזה רגל וכו'.

9 וכל זה הוא דרך וסדר ההשתלשלות. להיות מתפשט כח הנפש וחיותו ממולא בכל הגוף שיהיו איברי הגוף ממולאים מכח וחיות הנמשך אליהם ומקבלים כל אחד לפי מזגו ותכונתו ואין זה

וכל זה הוא דרך וסדר ההשתלשלות: שכוח הנפש וחיותה מתפשטים וממלאים את כל הגוף, כך שאיברי הגוף מתמלאים בכוח ובחיות הנמשכים אליהם, וכל איבר מקבל לפי הרכבו וטבעו. ואין זה

אלא בבחי' התפשטות כחות הנפש כי הנפש עצמה אין לה בחי' התחלקות לכמה כחות פרטים אלא שכל הכחות כלולים ומתאחדים ואין עולים בשם כח פרטי כלל.

אלא בבחינת התפשטות כוחות הנפש; שכן הנפש עצמה אינה נחלקת לכמה כוחות פרטיים, אלא כל הכוחות כלולים בה ומאוחדים, ואינם נקראים כלל בשם של כוח פרטי.

אך מ"מ הכחות ההם וראשיתם כח החכמה והשכל שמתפשט מהנפש הוא נמשך מעצמיות הנפש עצמה שלכך נקרא נפש המשכלת ע"ש כח השכל שמתפשט ממנה שהוא ראש ועיקר לכל הכחות כולם.

ובכל זאת, אותם כוחות, ובראשם כוח החכמה והשכל המתפשט מן הנפש, נמשכים מעצם הנפש עצמה. לכן היא נקראת "הנפש המשכלת", על שם כוח השכל המתפשט ממנה, שהוא הראש והעיקר של כל הכוחות.

שעם היות שאין בנפש גילוי כח השכל פרטי מיוחד בפני עצמו. מ"מ מאחר שההתפשטות כח השכל המפשט מהנפש גם קודם התפשטותו הי' [היה] כלול בנפש אלא שהיה בנפש בהעלם.

שהרי אף שאין בנפש גילוי של כוח שכל פרטי ומובחן בפני עצמו, מכל מקום, מכיוון שכוח השכל המתפשט מן הנפש היה כלול בה גם קודם שהתפשט, אלא שהיה בה בהעלם,

10 וההתפשטות הוא שיצא מההעלם אל הגילוי הרי היא מעצמיות הנפש. ולכך גם אחר ההתפשטות בבחי' גילוי כח שכל פרטי בפ"ע [בפני עצמו] הרי הוא מתאחד עם הנפש ממש עד שנקרא הנפש על שמו נפש המשכלת.

וההתפשטות היא יציאה מן ההעלם אל הגילוי, ולכן מקורה בעצמות הנפש. משום כך, גם לאחר ההתפשטות, כשהיא מתגלה ככוח שכלי פרטי בפני עצמו, היא עדיין מאוחדת ממש עם הנפש, עד שהנפש נקראת על שמו — "הנפש המשכלת".

11 וככה ככל המשל הזה הוא ענין בחי' השתלשלות החיות מאור א"ס ב"ה להחיות כל העולמות בחי' ממלא כל עלמין.

וכך, בדומה לגמרי למשל הזה, הוא עניין השתלשלות החיות מאור אין סוף ברוך הוא, להחיות את כל העולמות — בחינת ממלא כל עלמין.

כי הנה כתיב אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים, פי' לבדך

שהרי כתוב: "אתה הוא ה' לבדך, אתה עשית את השמים, שמי השמים". פירוש המילה "לבדך"

שהוא לבדו ית' יחיד ומיוחד דלאו דאית לך צדק ידיעא וכו' ולא מכל אינון מדות איהו כלל אלא מ"מ אתה עשית את השמים כו'.

הוא שהוא לבדו יתברך, יחיד ומיוחד: "לא שיש לך צדק ידוע" וכו', והוא אינו שייך כלל לאף אחת מאותן המדות. ואף על פי כן, "אתה עשית את השמים" וכו'.

דהיינו התפשטות גדולת א"ס ב"ה למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. שאין זה

כלומר, התפשטות גדולתו של אין סוף ברוך הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. אין זו

אלא בבחי' התפשטות בלבד בבחי' הארה וזיו כי מלכותך מלכות כל עולמים ואין זה אלא בחי' שם

אלא התפשטות בלבד, בבחינת הארה וזיו, שהרי "מלכותך מלכות כל עולמים", ואין זו אלא בחינת שם,

כמאמר ונזכיר שמך דהיינו כמו שם האדם שיקראו לו בשמו והוא עונה ופונה אל הקורא אותו.

כמו שנאמר: "ונזכיר שמך". כלומר, כמו שמו של אדם, שקוראים לו בשמו והוא עונה ופונה אל הקורא לו.

12 וכך כתיב וישע ה' אל הבל ואל מנחתו שפונה ונמשך ממנו חיות אל הברואים והוא יחיד חי העולמים

מלך פי' שהוא עצמו ית' יחיד ומיוחד לבדו רק חי העולמים

וכך נאמר: "וה' שעה אל הבל ואל מנחתו" — כלומר, הוא פונה אליו, וממנו נמשכת חיות אל הנבראים. והוא "יחיד, חי העולמים, מלך": היינו, הוא עצמו יתברך יחיד ומיוחד לבדו; ורק בתור "חי העולמים"...

דהיינו חיות וקיום העולמות הוא מבחי' מלך כו', והנה המשכה והתפשטות זו היא כסדר המדרגות ממדרגה למדרגה

כלומר, חיותם וקיומם של העולמות הם מבחינת "מלך" וכו'. והנה, המשכה והתפשטות זו מתרחשות לפי סדר המדרגות, ממדרגה למדרגה.

כי בעולם האצ"י איהו וחיוהי חד שאור א"ס ב"ה מיוחד שם ביחוד גמור כמו עד"מ התאחדות נפש המשכלת עם כח השכל המתפשט ממנה כנ"ל

שכן בעולם אצילות, "הוא וחיוהי חד": אור אין סוף ברוך הוא מיוחד שם באחדות גמורה, בדומה, בדרך משל, להתאחדות הנפש המשכלת עם כוח השכל המתפשט ממנה, כפי שנתבאר לעיל.

(כי אצילות הוא בחי' חכמה שע"ז נאמר כולם בחכמה עשית וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"ז פ"ג [פרק ג']), וע"ז נאמר גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ולתבונתו אין מספר ואח"כ בעולם השרפים אלף אלפין ורבוא רבבין כו'

(שכן אצילות היא בחינת חכמה, ועל כך נאמר: "כולם בחכמה עשית", וכפי שנכתב בעץ חיים, שער מ"ז, פרק ג'). ועל כך נאמר: "גדול ה' ומהולל מאד, ולגדולתו אין חקר", "ולתבונתו אין מספר". ואחר כך, בעולם השרפים: "אלף אלפין ורבוא רבבין" וכו';

ומ"מ היש מספר לגדודיו כו'. ומשם יפרד יותר להיות מונה מספר לכוכבים וכתוב המוציא במספר צבאם.

ובכל זאת, "היש מספר לגדודיו" וכו'. ומשם הדברים נפרדים עוד יותר, עד ש"מונה מספר לכוכבים", ונאמר: "המוציא במספר צבאם".

המוציא לשון המוציא מרה"י [מרשות היחיד] לרה"ר [לרשות הרבים] כי רה"י [רשות היחיד] הוא עולם האצילות איהו וחיוהי חד ומשם יפרד בריבוי התחלקות המדרגות מעולם עד עולם להיות בחי' רה"ר [רשות הרבים] טורי דפרודא, ומ"מ מרוב אונים ואמין כח איש

"המוציא" הוא לשון ההלכתית לתיאור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים: רשות היחיד היא עולם אצילות, שבו "הוא וחיוהי חד"; ומשם הדברים נפרדים, בריבוי ובהתחלקות המדרגות מעולם לעולם, עד שנעשית בחינת רשות הרבים, "הרי פירוד". ובכל זאת, "מרוב אונים ואמין כוח איש..."

לא נעדר פ"י שלא נעדר מבחי' ביטול שזהו כלל בכל סטרא דקדושה ואפ"י [ואפילו] במדרגות תחתונים נמשך בחי' ביטול היש בכל עולם לפי מדרגתו. וכ"ז [וכל זה] הוא בחי' הא' שהוא בחי' ממלא כל עלמין כסדר השתלשלות המדרגות:

לא נעדר" — פירוש הדבר, שאין הוא חסר את בחינת הביטול, שכן זהו כלל בכל צד הקדושה. גם במדרגות התחתונות נמשכת בחינת ביטול היש, בכל עולם לפי מדרגתו. כל זה הוא הבחינה הראשונה, בחינת ממלא כל עלמין, לפי סדר השתלשלות המדרגות.

13 ג אך הבחיי הב' הוא בחי' סוכי'ע דהיינו שסוכב ומקיף כלהו עלמין בהשוואה א' השוה ומשוה כו'.

3. אך הבחינה השנייה היא אור המקיף את כל העולמות, כלומר, הוא מקיף וסוכב את כל העולמות בשווה, כאחד, "השוה ומשוה" וכו'.

והמשכה זו היא בבחי' מקיף והעלם בלבד ואינה באה לידי גילוי פנימי במוח ולב האדם דלית מחשבה תפיסא ביה כלל

והמשכה זו היא בבחינת מקיף והעלם בלבד, ואינה באה לידי גילוי פנימי במוחו וכלכו של האדם, כי "לית מחשבה תפיסא ביה כלל";

כי המשכה זו היא מעצמיות אור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר עלמין ואני ה' לא שניתי ואין ערוך לך וכטיפה מים אוקיינוס כו'.

כי המשכה זו היא מעצמיות אור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה מגדר העולמות; ו"אני הוי' לא שניתי", ו"אין ערוך לך", וכטיפת מים [אל] האוקיינוס וכו'.

14 ואין כח בשום נברא שהוא מחדש מאין ליש להכיל גילוי אור זה שלא יתבטל במציאות ממש.

לשום נברא, שנברא מחדש מאין ליש, אין כוח להכיל את גילוי האור הזה כלי להתבטל ממש ממציאותו.

רק מ"מ ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דאע"ג [דאף על גב] דאיהו לא חזי מזליה חזי גבי דניאל והאנשים אשר היו עמו

אך בכל זאת אמרו רבותינו ז"ל: "אף על פי שהוא אינו רואה, מזלו רואה", לגבי דניאל והאנשים שהיו עמו,

כדכתיב וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו אבל חרדה גדולה נפלה עליהם.

כמו שכתוב: "ואני לבדי ראיתי את המראה, והאנשים אשר היו עמי לא ראו, אבל חרדה גדולה נפלה עליהם".

15 ואמרו בגמרא מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעית משום דמזליהו חזו. פ"י מזליהו מלשון יזל מים

מדליו שהוא לשון המשכה ומזל הוא המפעיל וממשיך המשכה ההיא.

וכך אמרו בגמרא: "מאחר שלא ראו, מדוע נבהלו? משום שמזלם ראה". פירוש "מזלם" הוא מלשון "יזל מים מדליו", כלומר לשון של המשכה; והמזל הוא הגורם להמשכה הזאת וממשיך אותה.

והיינו הנשמה שלמעלה שאינה מלובשת בגוף כי לא כל הנשמה מלובשת רק הארה והתפשטות ממנה וכל עצמיות הנשמה חופפת עליו מלמעלה

והכוונה היא לנשמה שלמעלה, שאינה מלובשת בגוף. לא כל הנשמה מלובשת בו, אלא רק הארה והתפשטות ממנה; ואילו עצמות הנשמה כולה מרחפת עליו מלמעלה,

והוא נקרא בשם מזל שממנה ניזל השפעה להתפשטות הנשמה המלובשת בגוף ובכח"י מזליהו דחזו נפלה עליהם חרדה גדולה.

והיא נקראת "מזל", מפני שממנה נמשכת השפעה אל התפשטות הנשמה המלובשת בגוף. וברמה של "מזלם ראה", "נפלה עליהם חרדה גדולה".

כי דניאל שראה את המראה שנתפסה בכח השגתו לא נפל עליו אימה ופחד אבל האנשים אשר היו עמו מאחר שלא היה בכח השגתם להכיל את המראה

דניאל, שראה את המראה והיה בכוח ההשגה שלו לתפוס אותה, לא נתקף אימה ופחד. אבל האנשים שהיו עמו, מאחר שלא היה בכוח השגתם להכיל את המראה,

אלא בכח"י מזליהו שהוא למעלה מן ההשגה כי השגה הוא מבח"י התפשטות הנפש בגוף האדם בהתלבשותה במוחו ומוח שכלם היה קטן מהכיל את המראה לכך נפל עליהם חרדה גדולה.

חוו אותה רק בבחינת מזלם, שהיא למעלה מן ההשגה. ההשגה שייכת להתפשטות הנשמה בגוף האדם, כשהיא מלובשת במוחו; ומוחם של אותם אנשים היה קטן מכדי להכיל את המראה. משום כך נפלה עליהם חרדה גדולה.

16 וכך הוא בענין גילוי אור א"ס בבח"י מזל שהוא הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף לפי שאין גילוי זה בא לידי התלבשות להיות נתפס ונקלט במוח שכלו לכך תפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה,

וכך הוא גם ביחס לגילוי אור אין סוף בבחינת מזל, שהיא הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף: מכיוון שגילוי זה אינו מתלבש, כך שיוכל להיתפס ולהיקלט במוח השכל, לכן נופלים עליו אימה, פחד וחרדה גדולה.

(ועמ"ש במ"א ע"פ האזינו ענין מזליה שהוא בח"י אין שלמעלה מהחכמה והשתא א"ש [אתי שפיר] דבח"י סובב יוכל להתגלות לבח"י מזל).

(ועיינו במה שנכתב במקום אחר על הפסוק "האזינו", בענין "מזליה", שהוא בחינת אין שלמעלה מחכמה; וכעת מובן היטב כיצד בחינת סובב יכולה להתגלות לבחינת מזל.)

ועל יראה גדולה כזו שהיא למעלה מההשגה במוח שכלו רק בבחי' מזלייהו אמרו אם אין חכמה אין יראה.

ועל יראה גדולה כזאת, שלמעלה מהשגה במוח השכל ורק בבחינת "מזלייהו", אמרו: "אם אין חכמה אין יראה".

וכמ"ש ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה כו' שלהיות גילוי זה בבחי' מזלייהו עד שתפול עליו אימה ופחד הוא ע"י עסק התורה דאורייתא מחכמה נפקת והוי' בחכמה כו'

וכמו שכתוב: "ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה" וכו': גילוי זה בבחינת "מזלייהו", עד שנופלים עליו אימה ופחד, נעשה על ידי העיסוק בתורה, שהרי "אורייתא מחכמה נפקת" ו"הוי' בחכמה" וכו';

שאור א"ס ב"ה שורה ומתגלה בחכמה כח מ"ה [מה] בחי' ביטול שאין אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא במה שבטל כו', (ועמ"ש מזה בפ' ואתחנן בד"ה ואהבת את יעו"ש [יעויין שם]).

שכן אור אין סוף ברוך הוא שורה ומתגלה בחכמה, שהיא כוח מה, בחינת ביטול; אור אין סוף ברוך הוא שורה ומתגלה רק במה שבטל וכו'. (ועיינו במה שנכתב על כך בפרשת ואתחנן, במאמר המתחיל "ואהבת את"; עיינו שם.)

והיינו התורה שהיא חכמתו ית' ממש והוא וחכמתו אחד כי הוא המדע והוא היודע כו'.

וזוהי התורה, שהיא ממש חכמתו יתברך, והוא וחכמתו אחד, כי "הוא המדע והוא היודע" וכו'.

ועיקר גילוי זה למעלה במקור התורה שהיא בחי' חכמה עילאה היא בבחי' מזל שמזיל וממשיך השפעה מגילוי זה להתפשטות התורה שלפנינו המלוכשת בג שמיות.

ועיקר גילוי זה למעלה, במקור התורה, שהוא בחינת חכמה עילאה, הוא בבחינת מזל, שמזיל וממשיך את ההשפעה של גילוי זה אל התפשטות התורה שלפנינו, המלוכשת בעניינים גשמיים.

והנה תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא כו' וישראל נקי' חיילין דאורייתא בזהר (ר"פ במדבר קי"ז ב') ע"פ שאו את ראש בני ישראל כו'

והנה, "תלת קשרין מתקשראן דא בדא: ישראל באורייתא" וכו'; וישראל נקראים "חיילין דאורייתא" בזהר (בתחילת פרשת במדבר, קיז ע"ב), על הפסוק "שאו את ראש בני ישראל" וכו';

כי ס"ר אותיות התורה הן שורש ומקור ס"ר נשמות ישראל כל אות שורש ומקור נשמה א' כו',

שכן שש מאות אלף אותיות התורה הן השורש והמקור של שש מאות אלף נשמות ישראל; כל אות היא השורש והמקור של נשמה אחת וכו'.

ובעסק התורה למטה תעורר שורש נשמתו למעלה בחי' מזל להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה המלוכש
בחכמה עילאה מקור התורה ששם יסודתה של הנשמה בהררי קדש

ועל ידי העיסוק בתורה למטה יעורר את שורש נשמתו למעלה, את בחינת המזל, כדי להמשיך את גילוי אור אין
סוף ברוך הוא, המלוכש בחכמה העליונה, מקור התורה, ושם יסוד נשמתו על הרי קודש;

להיות נמשך בחי' גילוי זה בבחי' מזל לא שרש הנשמה למעלה ותפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה
מפני גילוי אור ה' א"ס ב"ה ממש בבחי' מזליהו דחזו.

כדי שגילוי זה יימשך בבחינת המזל, שורש הנשמה למעלה, ותיפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה מפני גילוי אור
ה' אין סוף ממש, בבחינת "מזליהו דחזו".

(ועמ"ש מזה בד"ה וזאת המצוה אשר צוה ובד"ה כי תצא. ועו"ל [ועוד יש לומר] בענין זה עפמ"ש [על פי מה
שכתוב] בפ' בשלח ע"פ וייראו העם את ה' ויאמינו בה' שיש ב' שמות ב"ה מדות הרחמים ופסיק טעמא
ביניהם ובחי')

(ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "וזאת המצוה אשר צוה [הוי"]", ובמאמר המתחיל "כי תצא". ועוד אפשר
לבאר עניין זה על פי מה שנכתב בפרשת בשלח על הפסוק "וייראו העם את ה' ויאמינו בה'": יש שני שמות ב"ה
מידות הרחמים, וטעם מפסיק ביניהם; ובחינת

שם הוי"ה המהוה השתלשלות העולמות ממנו נמשך היראה שיראה הוא ע"י גילוי כמו והנורא
בתוספת וי"ו משא"כ בבחי' שם הוי"ה שלמעלה מהשתלשלות סובב כל עלמין נאמר רק ויאמינו אבל
לא שיומשך משם בחי' יראה.

שם הוי"ה המהוה את השתלשלות העולמות נמשך עניין היראה, שכן היראה באה על ידי גילוי, כמו "והנורא",
בתוספת וי"; ואילו מבחינת שם הוי"ה שלמעלה מהשתלשלות, סובב כל עלמין, נאמר רק "ויאמינו", אך לא שיימשך
משם עניין היראה.

וזה היה קודם מ"ת [מתן תורה] אבל מ"ת [מתן תורה] הוא ויצונו כו' ליראה פי' שע"י יומשך גילוי שם הוי'
סוכ"ע ג"כ שיהי' [שיהיה] מזה ממש בחי' יראה.

וזה היה לפני מתן תורה; אבל מתן תורה הוא "ויצונו" וכו' "ליראה", כלומר, שעל ידי כך יימשך גם גילוי שם הוי'
של סובב כל עלמין, וממנו תבוא ממש בחינת יראה.

ואיך הוא זהו ע"י מזליהו דחזי בשרש התורה שהיא ג"כ מבחי' מזלא עילאה כמ"ש באדרא דנשא קל"ד
א' בפ"י הכל תלוי במזל אפ"י [אפילו] ס"ת [ספר תורה] בהיכל כו'

וכיצד הדבר נעשה? על ידי "מזליהו דחזי", בשורש התורה, שגם הוא מבחינת המזל העליון, כפי שנכתב באדרא
דנשא קל"ד א' בביאור "הכל תלוי במזל, אפילו ספר תורה שבהיכל" וכו',

וכנזכר לעיל דהיינו שמזיל וממשיך ההשפעה לתורה שלפנינו כו', ונמצא יש ב' בחי' יראה הא' יראה
תתאה הב' יראה עילאה ע"ד דמזליהו חזו

וכנזכר לעיל, היינו שהוא מזיל וממשיך את ההשפעה לתורה שלפנינו וכו'. נמצא שיש שתי בחינות של יראה:
הראשונה, יראה תתאה; השנייה, יראה עילאה, בדוגמת "מזליהו דחזו".

ולכן אין מבטלין ת"ת [תלמוד תורה] למצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים דכיון שתכלית התורה הוא
ויצונו כו' ליראה כו', ועיקר התגלות יראה עילאה הוא ע"י התורה כי אם אין חכמה אין יראה)

לכן אין מבטלים לימוד תורה מפני מצווה שאפשר לקיימה באמצעות אחרים. שהרי תכלית התורה היא "ויצונו"
וכו', "ליראה" וכו', ועיקר הגילוי של יראה עילאה הוא באמצעות התורה, כי "אם אין חכמה אין יראה".

(ועמ"ש עוד מענין עסק התורה בד"ה כי ביום הזה יכפר בפ' אחרי בפ"י והיו הדברים האלה אשר אנכי
מצוך היום כו' ע"ש).

(ועיינו עוד במה שנכתב בענין העיסוק בתורה במאמר הפותח במילים "כי ביום הזה יכפר", בפרשת אחרי, בביאור
הפסוק "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום" וכו'; עיינו שם.)

אמנם למצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים מבטלין ת"ת [תלמוד תורה] דאל"כ [דאם לא כן] הרי אם אין
יראה תתאה אין חכמה כו' וכשמבטל המ"ע [המצות עשה] הרי פורק יראה כו'.

אולם מפני מצווה שאי אפשר לקיימה באמצעות אחרים מבטלים לימוד תורה; שאם לא כן, הרי "אם אין יראה
תתאה אין חכמה" וכו', וכאשר הוא נמנע מקיום מצוות עשה, הוא פורק מעליו יראה וכו'.

ועיקר יראה עילאה זו איתא בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ וישב ופ' אחרי שהוא נמשך מגבורה דעתיק
יראה גימ' [גימטריא] גבורה והוא המלוכש במו"ס [במוחא סתימאה] שמשם המשכת בחי' מזלא שהוא מקור
המשפיע לתורה שלפנינו דמחכמה נפקת.

ועיקרה של יראה עילאה זו מבואר בהרמ"ז, בתחילת פרשת וישב ובפרשת אחרי: היא נמשכת מגבורת עתיק —
יראה בגימטריה גבורה — שהיא המלוכשת במוחא סתימאה, שממנו נמשכת בחינת מזלא, שהוא המקור המשפיע
לתורה שלפנינו, ש"מחכמה נפקת".

17 ועי' באגה"ק [באגרת הקודש] כשהאדם עוסק בתורה דיוקנו עוסק למעלה בתורה היינו התקשרות מזליי [מזליה] של הנשמה במקור התורה ועיי' נמשך יראה עילאה הנ"ל.

ועיינו באגרת הקודש: "כאשר האדם עוסק בתורה, דיוקנו עוסק למעלה". כלומר, נשמתו קשורה באמצעות מזלה למקור התורה, ועל ידי כך נמשכת היראה העילאה שהוזכרה לעיל.

עוד יש לבאר ענין זה באופן אחר קצת והוא עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בענין שרש העבודה ומצות תלמוד תורה והוא שהנשמה עצמה היא למעלה מהחכמה עד שהחכמה וכ"ש [וכל שכן] שאר בחי' הנפש בינה ודעת וז' מדות הם

אפשר לכאר עניין זה גם בדרך אחרת כמקצת, על פי הכתוב בעניין שורש העבודה [האלוקית] ומצוות תלמוד תורה: הנשמה עצמה היא למעלה מחכמה, ולכן חכמה, ועל אחת כמה וכמה שאר בחינות הנפש — בינה, דעת ושבע המדות — הן

רק בחי' כלים לעצמיות הנשמה שהיא למעלה מהשכל, ועד"ז ויותר מזה לאין קץ שאור א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מהחכמה

רק בחינת כלים לעצמות הנשמה, שהיא למעלה מן השכל. וכך, ועוד לאין ערוך יותר, אור אין סוף ברוך הוא למעלה מעלה מחכמה;

אלא שמ"מ שורה ומתייחד בחכמה ואורייתא מחכמה נפקת הרי יש בה השראת אור א"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה ועיי' התקשרות שכל האדם בחכמה שבתורה עיי' יהיה ג"כ גילוי אור א"ס שלמעלה מהחכמה אלא שלמרות זאת הוא שורה בחכמה ומתייחד עמה, והתורה מחכמה נפקת; נמצא שאור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה מחכמה, שורה בה. ועל ידי התקשרות שכלו של האדם בחכמה שבתורה, יתגלה גם אור אין סוף שלמעלה מחכמה,

שהוא שורה בחכמה שבתורה יהיה גילוי ממנו לבחי' הנשמה שלמעלה מהחכמה כו' שהחכמה מתאחדת עם הנשמה אף שהנשמה עצמה היא למעלה מהחכמה כנ"ל.

השורה בחכמת התורה; הוא יתגלה לבחינת הנשמה שלמעלה מחכמה וכו', שכן החכמה מתאחדת עם הנשמה, אף שהנשמה עצמה למעלה מחכמה, כפי שהוזכר לעיל.

18 ולכן ע"י עסק התורה שהוא התקשרות שכל האדם בחכמתו של הקב"ה ע"י גם עצמיות הנשמה שלמעלה מהחכמה והשכל

לכן, באמצעות העיסוק בתורה, שהוא התקשרות שכלו של האדם בחכמתו של הקדוש ברוך הוא, גם עצמות הנשמה, שלמעלה מחכמה ושכל,

תתכלל ממש בעצמיות אור א"ס ב"ה שלמעלה גם מהחכמה עילאה כו' וכמ"ש מזה באריכות בביאור ע"פ ולא תשבית מלח.

תיכלל ממש בעצמות אור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה גם מחכמה עילאה וכו'; וכפי שמבואר על כך באריכות בביאור על הפסוק "ולא תשבית מלח".

וזהו אם אין חכמה אין יראה דא"א להיות גילוי זה במזליהו ועצמיות הנשמה שממנו נמשך היראה עילאה הנ"ל אא"כ [אלא אם כן] ע"י התקשרות שכל האדם בחכמה שבתורה משום דהוי' בחכמה וכנ"ל ממשל קריאת שם נפש המשכלת:

וזהו "אם אין חכמה אין יראה": גילוי זה אינו יכול להיות במזליהו ובעצמות הנשמה, שממנה נמשכת היראה העילאה הנזכרת לעיל, אלא באמצעות התקשרות שכלו של האדם בחכמת התורה, משום שהוי' בחכמה, וכפי שנתבאר לעיל במשל על קריאת הנשמה בשם "נפש המשכלת".

19 ד אך כדי לבוא למעלה ומדרגה זו להמשיך בחי' חכמה עילאה מקור התורה שבה מלובש אור א"ס ב"ה 4. אך כדי להגיע למעלה ולדרגה זו, ולהמשיך את בחינת החכמה העליונה, מקור התורה, שבה מלובש אור אין סוף ברוך הוא,

ממש ומיוחדת עמו ביחוד גמור להיות גילוי זה למטה בעסק התורה שלפנינו המלובשת בגשמיות בבחי' יראה וחרדה גדולה ע"ז אמרו אם אין יראה אין חכמה.

ממש, והיא מיוחדת עמו באחדות גמורה, כדי שגילוי זה יהיה למטה, בעיסוק בתורה שלפנינו, המלובשת בגשמיות, בבחינת יראה ורעדה גדולה. על כך אמרו: "אם אין יראה אין חכמה".

20 והיא בחי' יראה תתאה בקיום המצות מעשיות בפועל ממש. כי הנה המצות הן מצות המלך ובקיומם מקיים שום

וזהו בחינת היראה התחתונה, המתבטאת בקיום המצוות המעשיות בפועל ממש. שהרי המצוות הן ציוויי המלך, ובקיום שלהן מקיימים "שום תשים עליך מלך" (דברים יז, טו).

תשים עליך מלך ויראה זו היא הכנה להמשיך על ידה גילוי אור אי"ס ממש המלוכש בח"ע [בחכמה עילאה] שע"י עסק התורה.

ויראה זו היא הכנה להמשכת גילוי אור אין סוף ממש, המלוכש בחכמה עילאה, הנמשך באמצעות העיסוק בתורה.

21 וזהו קדשנו במצותיך תחלה ואח"כ ותן חלקנו בתורתך. והענין כי פ' קדשנו הוא לשון קידושין ואירוסין וכמ"ש וארשתיך לי לעולם והיינו ע"י המצות.

וזהו [פירוש] "קדשנו במצותיך" תחילה, ואחר כך "ותן חלקנו בתורתך". והענין הוא ש"קדשנו" הוא לשון קידושין ואירוסין, כמו שכתוב: "וארשתיך לי לעולם"; והדבר נעשה באמצעות המצוות.

שכמו הקדושין הם ע"י שנותן הטבעת באצבע הכלה שהיא בחי' חיצונית בלבד וע"י היא מתקדשת לו ונקנית לו בביאה שהיא המשכה פנימית.

כשם שהקידושין נעשים באמצעות נתינת הטבעת על אצבעה של הכלה, שהיא עניין חיצוני בלבד, ועל ידי כך היא מתקדשת לו ונקנית לו בביאה, שהיא המשכה פנימית;

כך המצות הגם שהם בחי' חיצונית ולבושים להנפש מ"מ בהם ועל ידם נעשה בחי' קדושין להיות שום תשים עליך מלך בבחינת חיצונית והייתם קדושים לאלקים

כך גם המצוות: אף שהן בחינה חיצונית ולבושים לנפש, בכל זאת באמצעותן ובתוכן נעשית בחינת הקידושין, כדי ש"שום תשים עליך מלך" יהיה בבחינה חיצונית, ו"והייתם קדושים לאלקים";

ובזה ותן חלקנו בתורתך, בתורתך דייקא שתהא שורה ומתגלה המשכת ח"ע [חכמה עילאה] בבחי' פנימית בבחי' זיווג ויחוד ממש.

ועל ידי כך מתקיים "ותן חלקנו בתורתך" — "בתורתך" דווקא, כדי שהמשכת חכמה עילאה תשרה ותתגלה בבחינה פנימית, בבחינת זיווג ויחוד ממש.

22 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ וביום חתונתו זה מ"ת [מתן תורה] שהיא בחי' חתונתו ממש, ולכן אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] כל האומר אין לי

וכפי שאמרו חז"ל על הפסוק "וביום חתונתו": "זה מתן תורה", שהיא ממש בחינת חתונתו. לכן אמרו חז"ל: "כל האומר אין לי

אלא תורה אפי' [אפילו] תורה אין לו כי א"א להמשיך בחיי התורה במקורה ושרשה שהיא ח"ע [חכמה עילאה] בבחי' פנימית בלי קדימת המצות בבחי' יראה תתאה בחי' חיצוני'.

אלא תורה, אפילו תורה אין לו; כי אי אפשר להמשיך את התורה במקורה ושרשה, שהיא חכמה עילאה, באופן פנימי, בלי שהמצוות יקדמו לה, בבחינת יראה תתאה, שהיא הבחינה החיצונית.

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] שאחר שקיבל עליו עומ"ש [עול מלכות שמים] יקבל עליו עול מצות כי א"א להיות קיום אמיתי לקבלת עומ"ש [עול מלכות שמים] שבפרש' [שבפרשת] ראשונה להיות עי"ז ודברת במ בשבתך בביתך כו' כ"א ע"י עול מצות המלך שהם בחי' קדושין כנ"ל:

וזהו [פירוש] מה שאמרו חז"ל, שלאחר שקיבל עליו עול מלכות שמים, יקבל עליו עול מצוות. שהרי אי אפשר לקיים באמת את קבלת עול מלכות שמים שבפרשה הראשונה [של קריאת שמע], כך שעל ידה [יתקיים] "ודברת במ בשבתך בביתך" וכו', אלא באמצעות עול מצוות המלך, שהן בחינת קידושין, כנזכר לעיל.

23 אך הנה כ"ז [כל זה] הוא דרך וסדר העבודה להקדים יראה תתאה בקיום המצות תחלה אם אין יראה אין חכמה.

אך כל זה הוא דרך וסדר העבודה: להקדים תחילה יראה תתאה בקיום המצוות — "אם אין יראה אין חכמה".

ואח"כ אם אין חכמה אין יראה דהיינו המשכת ח"ע [חכמה עילאה] בעסק התורה שבה משובש ומיוחד יחוד אור א"ס ב"ה עד שתפול עליו אימה ופחד בבחי' מזלייהו.

ואחר כך: "אם אין חכמה אין יראה", כלומר, המשכת חכמה עילאה באמצעות העיסוק בתורה, שבה אור אין סוף ברוך הוא משובש ומיוחד באחדות, עד שנופלים עליו אימה ופחד בבחינת מזלייהו.

24 וסדר העבודה זו היא שייכא אחר שכבר ניתנו תורה ומצות לישראל. אבל בשעת מ"ת [מתן תורה] שעדיין

לא היו ישראל מצווים על המצות מאין היתה המשכת התורה ח"ע [חכמה עילאה] בגילוי א"ס ב"ה ממש.

סדר העבודה הזה שייך לאחר שהתורה והמצוות כבר ניתנו לישראל. אבל בשעת מתן תורה, כשישראל עדיין לא נצטוו במצוות, מניין נמשכה התורה — החכמה העליונה — בגילוי של אין סוף ממש, ברוך הוא?

אך ע"ז נאמר וירד ה' על הר סיני שהיתה אתערותא דלעילא ברצון ית' מאליו ולצורך שעה.

אלא שעל כך נאמר: "וירד ה' על הר סיני": הייתה זו אתערותא דלעילא, מרצונו יתברך, מיוזמתו, ולצורך השעה.

רק שמ"מ ישראל הבינו מעצמם שא"א להיות קביעות זו לדורות אלא ע"י קיום המצות ולכך

ובכל זאת, ישראל הבינו מעצמם שגילוי זה לא יוכל להתקיים בקביעות לדורות אלא באמצעות קיום המצוות. ולכן

הקדימו נעשה לנשמע שא"א להיות נשמע הוא המשכת התורה בבחי' פנימית אלא ע"י נעשה בחי' עשיית המצות להיות כלים ומשכן להשראה והמשכה זו.

הקדימו "נעשה" ל"נשמע": שכן "נשמע" — המשכת התורה בבחינת פנימיות — אינו יכול להיות אלא באמצעות "נעשה", כלומר עשיית המצוות, כדי שיהיו כלים ומשכן להשראה ולהמשכה זו.

25 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] מי גילה רז זה כו' שהיה באמת בחי' רז שהוא בחי' העלם שהרי הגילוי היה בהמשכת התורה בלי קדימת המצות. אלא שישראל הבינו הסוד שהיה בהעלם:

וזהו [פירוש] מאמר חז"ל: "מי גילה רז זה" וכו'. שכן אכן היה זה סוד, כלומר דבר שהיה בהעלם, שהרי הגילוי בא בהמשכת התורה, בלי שהמצוות קדמו לה; אך ישראל הבינו את הסוד שהיה בהעלם.

26 ה' אך כח גילוי זה שבמ"ת [שבמתן תורה] להיות גילוי רצון העליון ב"ה מלובש בחי'ע [בחכמה עילאה] למעלה מסדר ההשתלשלות וסדר קביעות העבודה הוא ע"י ספירת העומר ז' שבועות תספר לך מהחל כו'.

5. אולם הכוח לגילוי זה במתן תורה — שיתגלה הרצון העליון, יתברך, כשהוא מלובש בחכמה העליונה, למעלה מסדר ההשתלשלות ומסדר העבודה הקבוע — בא באמצעות ספירת העומר: "שבעה שבועות תספור לך; מהחל [המגל] לראשונה" וכו'.

והענין כי הנה פ"י ענין ספ"י [ספירה / ספירות] העומר הוא כי פ"י ספירה הוא מלשון הארה.

והביאור הוא, שמשמעותה של ספירת העומר היא שהמילה "ספירה" קשורה להארה.

27 והיינו הארות והמשכות אל העומר שהוא מן השעורים מאכל בהמה דהיינו חיות הנפש הבהמית בז' מדות הטבעיות המתפשטות ממנה

כלומר, הארות והמשכות אל העומר, העשוי משעורים — מאכל בהמה; היינו, חיות הנפש הבהמית בשבע המדות הטבעיות המתפשטות ממנה.

וצריך להאיר אותן ולזככן שתהיינה נכללות במדות דקדושה לך ה' הגדולה כו' בבחי' אתכפא ואתהפכא.

ויש להאיר אותן ולזככן, כדי שייכללו במדות הקדושה, "לך ה' הגדולה" וגו', בדרך של אתכפא ואתהפכא.

והיינו ע"י המשכת היום יום שהוא המשכות ח"ע [חכמה עילאה] ב"ה שהוא אור וזרע זרוע המהפכים כו' ומעט אור דוחה הרבה חושך כו'.

וזה נעשה על ידי המשכת "היום יום..." — המשכות של חכמה עילאה, ברוך הוא, שהיא אור וזרע זרוע ההופכים וגו'; ו"מעט אור דוחה הרבה חושך" וגו'.

וזהו מהחל חרמש בקמה. חרמש מלי' החרם תחרימם. קמה הן המדות שהן קמות וגם נצבות על עמדן במעמד קיום וחזק בתקפן בטבען כתולדותן שצריך להניף עליהם חרמש בחי' החרם תחרימם להכריתן ולהכניען תחת הקדושה.

וזהו "מהחל חרמש בקמה". "חרמש" הוא מלשון "החרם תחרימם". "קמה" הן המדות, העומדות וגם נטועות במקומן, במצב של קיום וחזק, בתקפן הטבעי כפי שנולדו. יש להניף עליהן חרמש — בחינת "החרם תחרימם" — כדי להכריתן ולהכניען תחת הקדושה.

28 והנה כל הז' שבועות הם בבחי' מלחמה של נפש האלקית עם היצר הרע ונפש הבהמית להיות אתכפיא ואתהפכא והוא מבחי' השתלשלות מחכמה ולמטה כי בחכמה אתברירו.

והנה, כל שבעת השבועות הם בבחינת מלחמה של הנפש האלקית ביצר הרע ובנפש הבהמית, כדי להביא לידי הכנעה והפיכה; ועבודה זו היא מבחינת ההשתלשלות, מחכמה ולמטה, שכן "בחכמה מתבררים".

אך אחר גמר המלחמה שגמר ונצח כל השונאים הן ז' מדות הטבעים לכבשן ולהכניען אזי מאליו וממילא מתגלה רצון העליון ב"ה שהוא למעלה מעלה מגדר ההשתלשלות שהוא הסוכ"ע והוא השווה ומשווה כו'.

אך לאחר סיום המלחמה, כשמסיימים לנצח את כל האויבים — כלומר, את שבע המדות הטבעיות — וכובשים ומכניעים אותן, מתגלה מאליו וממילא הרצון העליון, ברוך הוא, הנעלה לאין שיעור מגדר ההשתלשלות. זהו אור הסובב כל עלמין, והוא "השווה ומשווה" וכו'.

29 ובבחי' זו לא שייך שום מלחמה כי נעשה הכל א' ומרה"ר [ומרשות הרבים] נעשה רה"י [רשות היחיד] ליחודו ית' וכמשל איברי הגוף

וברמה זו אין כלל מקום למלחמה, שכן הכול נעשה אחד, ורשות הרבים נעשית רשות היחיד לייחודו יתברך; כמו במשל איברי הגוף,

שהם בהתחלקות לאיברים פרטים לפי מזגם ותכונתם כח הראיה בעין כו' וזה ראש וזה רגל כו' מ"מ מתאחדים והיו לאחדים וכולם נשמעים לרצונו.

המחולקים לאיברים נפרדים, בהתאם למזגם ולתכונתם: כוח הראייה בעין וכו', איבר זה הוא ראש ואיבר אחר הוא רגל וכו'; ואף על פי כן הם מתאחדים ו"נעשים לאחדים", וכולם נשמעים לרצונו.

כך עדי"מ בהתגלות רצון העליון ב"ה כולם נכנסים תחת יד הקדושה ביחוד גמור בלי שום פירוד ח"ו [חס ושלום].

כך גם, בדרך משל, כאשר מתגלה הרצון העליון, ברוך הוא, כולם נכנסים תחת יד הקדושה באחדות גמורה, בלי שום פירוד, חס ושלום.

30 וז"ש [וזהו שכתוב] ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן כו' ולא כתיב נדבת לבך שנדבת הלב היא מורגשת בהרגשת הלב ויש מי שאוהב כו'. ועדיין אין זה בחי' ביטול ממש.

וזהו [פירוש] הכתוב: "ותעשה את חג השבועות להוי' אלקיך, לפי שיעור נדבת ידך אשר תיתן" וכו'. לא נאמר "נדבת לבך", שכן נדיבות הלב מורגשת בתחושת הלב, ויש מי שאוהב וכו'; ועדיין אין זו בחינה של ביטול ממש.

31 ובגילוי רצון העליון ב"ה בחג השבועות מתגלה הרצון שלמעלה מן הלב שאין הלב כלי קיבול להיות נתפס ומורגש בתוכו הרצון העליון

אך בגילוי הרצון העליון, ברוך הוא, בחג השבועות, מתגלה הרצון שלמעלה מן הלב, שכן הלב אינו כלי קיבול שיכול לקבל את הרצון העליון, כך שייתפס ויורגש בתוכו;

ואזי נק' נדבת היד אשר תתן מאליה ומעצמה. כאשר יברכך ה' אלקיך כלומר כאשר נמשך מלמעלה.

ואז הוא נקרא "נדבת היד אשר תיתן", הבאה מאליה ומעצמה. "כאשר יברכך ה' אלקיך" — כלומר, כאשר נמשכת מלמעלה.

32 ולכן כתיב בשתי הלחם שהקריבו בשבועות חמץ תאפינה. כי חמץ הוא לשון התנשאות ובפסח אסור החמץ שיש לזה יניקה לקליפות וסט"א [וסטרא אחרא] גבהות וגסות הרוח כו'.

ולכן נאמר על שתי הלחם שהקריבו בשבועות: "חמץ תאפינה". חמץ מבטא התנשאות, ובפסח החמץ אסור, מפני שהוא מעניק יניקה לקליפות ולסטרא אחרא — לגאוה ולגסות הרוח וכו'.

משא"כ בשבועות שנזדככו המדות הטבעיות ועולות להיות נכללות בקדושה הרי אין ההתנשאות אלא בבחי' הקדושה שזו ההתנשאות היא כמ"ש לך ה' הגדולה כו'

אבל בשבועות, לאחר שהמדות הטבעיות הזדככו ועלו להיכלל בקדושה, ההתנשאות היא רק בבחינת הקדושה; התנשאות זו היא ככתוב: "לך ה' הגדולה" וכו',

ואין שם יניקה לקליפה וסט"א [וסטרא אחרא] כלל. מחמת גילוי רצון העליון ב"ה שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות.

ואין שם יניקה כלל לקליפה ולסטרא אחרא, משום שהתגלה רצון העליון ברוך הוא, שהוא למעלה-למעלה מגדר ההשתלשלות.

וזהו תכלית נתינת התורה לישראל כדי שיהי' [שיהיה] גילוי זה שלמעלה מעלה מהשתלשלות למטה בבחי' וסדר ההשתלשלות בעסק התורה:

וזהו תכלית נתינת התורה לישראל: שהגילוי הזה, שלמעלה-למעלה מן ההשתלשלות, יימשך למטה, בתוך הבחינה והסדר של ההשתלשלות, על ידי העיסוק בתורה.

33 וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה כדי לאמר אנכי האלקיך כי גילוי אנכי הוא מהותו

וזהו "וידבר אלקים את כל הדברים האלה", כדי לומר: "אנכי הוי' אלקיך" — שכן גילוי ה"אנכי", שהוא עצמותו

ועצמותו שלמעלה מעלה מגדר השתלשלות להיות בבחי' הוי' אלקיך ממש הוא ע"י התורה וכמ"ש בק"ש [בקריאת שמע] והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך כו'.

שלמעלה מעלה מגדרי ההשתלשלות, כך שתהיה בבחינת "הוי' אלקיך" ממש, הוא באמצעות התורה; וכמו שכתוב בקריאת שמע: "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך" וגו'.

אך גילוי זה הוא בבחי' מזליהו דחזי וצריך להקדים עול מצות. וע"ז רומז פ' שניה והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי כו'.

אך גילוי זה הוא בבחינת "מזליהו חזי", ולכן יש להקדים את עול המצוות. ועל כך מרמזת הפרשה השנייה: "והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי" וגו';

שמבלעדי המצות אין קיום להמשכי התורה כנ"ל (ועמ"ש בד"ה כי תשמע בקול גבי לשמור את כל מצותיו):

שכן בלי המצוות אין להמשכת התורה קיום, כנזכר לעיל. (וראו גם את מה שכתוב במאמר הפותח במילים "כי תשמע בקול", בעניין "לשמור את כל מצותיו").

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/17

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק